

ב"ה

פרשת ויגש

פי עבדך ערב את-הנער
ויגש מד, לב.

נשים ערבות למצוות של הגברים

כתב הרא"ש בברכות[1] (בביאור הטעם שאשה אינה מוציאה את אחרים...) ש"אשה אינה בכלל הערבות".

וכמה פרטים בדבר: מבואר באחרונים[2] שדברי הרא"ש שאשה אינה מוציאה את אחרים בגלל שאינה בכלל הערבות, אינם אלא כאשר כבר יצאה ידי חובת קיום המצוה, ועכשיו כוונתה רק להוציא את אחרים ידי חובתן.

ובהקדמה - שבמצוות שאחד יכול להוציא אחרים ידי חובתם (כמו ברכות וקידוש), ישנם שני אופנים: (א) בשעה שמקיים המצוה בעצמו - מוציא גם אחרים ידי חובתם. (ב) למעלה מזה - אף שכבר יצא ידי חובתו, מוציא אחרים ידי חובתם.

והנפקא מינא ביניהם - שזה שמוציא אחרים ידי חובתם לאחרי שכבר יצא ידי חובתו, הוא, מדין ערבות[3] (לפי שבמצוות שהן חובה, כל ישראל ערבים זה בזה, וגם הוא נקרא מחויב בדבר כשחבירו לא יצא ידי חובה עדיין"[4]), אבל כאשר מוציא אחרים ידי חובתם בשעה שמקיים ויוצא ידי חובתו, לא צריך להגיע לדין ערבות, אלא זהו כעין "מיגו", שכשם שיוצא ידי חובתו, מוציא גם אחרים ידי חובתם.

בסגנון אחר קצת: כדי שאחד יוכל להוציא את השני ידי חובתו, צריך להיות קשר ושייכות ביניהם - באחד משני האופנים: מצד חלות החיוב ששניהם חייבים בדבר - כשמקיים בעצמו את המצוה ובה בשעה מוציא אחרים ידי חובתם; או מצד ערבות שכל ישראל ערבים זה בזה - אם כבר קיים המצוה ונפטר מהחיוב, שאז אין חלות החיוב מקשר ביניהם (לפי שכבר נפטר מחיוב זה), אזי הקשר והשייכות ביניהם אינו אלא מצד ערבות.

ונמצא, שדברי הרא"ש שאשה אינה מוציאה את אחרים בגלל שאינה בכלל הערבות, אינם אלא כשיש צורך בענין הערבות בשביל להוציא אחרים ידי חובתן - אם כבר יצאה ידי חובת קיום המצוה; אבל בשעה שמקיימת בעצמה את המצוה - יכולה שפיר להוציא אחרים ידי חובתן, כיון שלענין זה אין צורך בהקשר והשייכות שמצד ערבות (שאשה אינה בכלל זה), לפי שישנו הקשר והשייכות שמצד חלות החיוב.

...זאת ועוד: מבואר באחרונים^[5] שדברי הרא"ש ש"אשה אינה בכלל הערבות" אינם אלא בנוגע למצוות שלא נצטוו עליהן מן התורה - מצוות עשה שהזמן גרמא שהנשים פטורות מהן^[6] - דכיון שהערבות דכל ישראל קשורה עם הכריתת-ברית על קיום כל התורה שהיתה בערבות מואב וקבלת השבועה כשעברו את הירדן [כדרשת חז"ל] ^[7] "הנסתרות לה' אלקינו והנגלות לנו ולבנינו עד עולם, נקוד כו', מלמד שלא ענש כו' עד שעברו ישראל את הירדן", "ושמעו וקבלו עליהם ברכות וקללות .. ונעשו ערבים זה בזה"^[8], הרי מובן, שבענינים שאין עליהם חיוב מן התורה, לא חל דין ערבות, אבל בנוגע למצוות שגם נשים חייבות בהן מן התורה - הרי הם בכלל הערבות כמו האנשים.

וכן היא משמעות דעת רבינו הזקן – כמו שכתב בהלכות שבת^[8] בנוגע לקידוש: "כיון שהנשים חייבות בקידוש היום מן התורה כמו האנשים יכולות להוציא את האנשים ידי חובתם" (ומסתימת לשונו משמע שאין נפקא מינא אם כבר יצאו ידי חובתן אם לאו, אלא בכל האופנים, גם אם כבר יצאו ידי חובתן, יכולות להוציא את האנשים ידי חובתם).

קטע משיחת יו"ד שבט, רשימת השומעים בלתי מוגה.
תו"מ ה'תשי"ב ח"א ע' 306.

^[1] פ"ג סוסי"ג.

^[2] ראה ביאור הרי"פ פערלא לסהמ"צ רס"ג מ"ע נט-ס (רנד, ד). ועוד.

^[3] ראה ר"ה כט, סע"א ובפרש"י.

^[4] לשון אדה"ז בשו"ע או"ח סקס"ז סכ"ג (ועד"ז שם סקצ"ז ס"ו).

^[5] ראה שד"ח כללים מע' העי"ן כלל כב. וש"נ.

^[6] קידושין כט, א (במשנה).

^[7] סנהדרין מג, סע"ב ובפרש"י - הובא בפרש"י עה"פ נצבים כט, כח.

^[8] שו"ע או"ח סרע"א ס"ו.

פרויקט זו נוסד בימי השבעה לזכרון ולעי"נ הרב גבריאל נח זוגתו רבקה הי"ד
- שלוחי כ"ק אדמו"ר במומבאי, אינדיא

נדפס ומופץ ע"י הרה"ת ר' שלמה לרר ומשפחתו שיחיו
שלמה נחמ"ה, צבי"ה זלאטע רייזל, שמואל, מנחם מענדל, ישראל אריה לייב, יוסף יצחק,
שניאור זלמן, חיה מושקא, אברהם דוד, אהרן, חנה